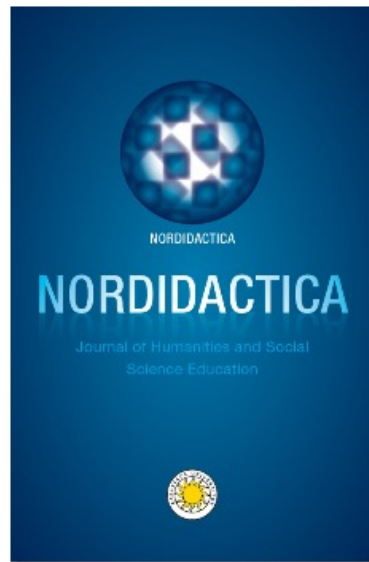

Editorial Nordidactica 2018:3

Olof Franck & Christina Osbeck

Nordidactica

- Journal of Humanities and Social Science Education

2018:3

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Nordidactica 2018:3

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Editorial Nordidactica 2018:3

Olof Franck & Christina Osbeck

Introduktion

I det här numret av Nordidactica publiceras fyra artiklar som alla uppmärksammar intressanta och viktiga utmaningar i SO-ämnena. De har sina respektive fokus riktade mot frågor som här och nu ger anledning att undersöka på vilket sätt dessa utmaningar kan analyseras och diskuteras kritiskt och konstruktivt, med inriktning på utveckling och möjligheter att finna vägar som bär framåt.

Det här numrets första artikel är inriktad mot ämnet historia – med fokus på förutsättningar för att utveckla redskap för bedömning av historisk literacy. Artikelns författare Amna Khawaja, Helsingfors universitet, använder sig av en uppgift där tre dokument som behandlar relationen mellan Nicolaus Copernicus och den katolska kyrkan, inom ramen för en tvåårig studie, studeras av svenska och finska grundskoleelever. Genom användning av varierade former av design bedöms elevernas historiska literacy. Khawaja identifierar i studien utmaningar vad gäller reliabilitet, och en tendens hos informanterna att närma sig källorna som information snarare än som belegg för tolkningar identifieras.

Här knyter den genomförda studien an till tidigare forskning, inte minst rörande källkritik i historiedidaktiska kontexter. Ett bidrag till denna forskning kan synas möjligt att utveckla med bland annat en av Khawajas slutsatser, nämligen indikationen att bedömning av historisk literacy tycks kunna genomföras med ett av de metodologiska redskap som prövas.

I det här numrets andra bidrag, diskuterar Niclas Lindström och Lars Samuelsson, Umeå universitet, Jonatan Haidts teori om ”den nya syntesen” utifrån en undersökning bland lärarstudenter och ett antal yrkesverksamma lärare i religionskunskap. I centrum för denna undersökning står frågan hur man kan uppfatta flera samtida studiers slutsatser att människors respons på etiska utmaningar och dilemman ofta är emotionella, en respons som allteftersom söks underbyggas med rationella argument. Givet att ett syfte med skolans och religionskunskapsämnets etikundervisning är att bidra till att utveckla ett resonerande förhållningssätt för att formulera och underbygga välgrundade etiska ställningstaganden, kan man fråga vad nämnda resultat kan tänkas ge för konsekvenser.

Haidt vill med sin teori förklara skillnaden mellan olika modeller för undervisning om etik och moral, vilka han finner väl rationalistiska, samt utveckla nya strategier för hur en sådan undervisning ska utformas.

Lindströms och Samuelssons undersökning lägger grunden för en diskussion kring hur Haidts teori skulle kunna bidra till att utveckla både synen på och förhållandet till hur en väl motiverad, realistisk och samtidigt framsynt etikundervisning kan formuleras och förankras, men också i vilken mån nämnda teori kan göras till föremål för kritiska överväganden.

Johan Sandahl, verksam vid Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD), Stockholms universitet, diskuterar i numrets tredje bidrag frågan ”vart samhällskunskapen bör gå”? Frågan är föranledd av vad han identifierar som en ”samhällskunskapens kris”, vilken ska förstås med hänsyn till att det vetenskapliga fält som här ställs i fokus är vagt formulerat.

Sandahl undersöker i denna artikel två forskningsfrågor som rör dels vad som är specifikt kännetecknande för det samhällsdidaktiska fältet i relation till andra närliggande fält, dels på vilket sätt olika traditioner inom samhällsdidaktiken skulle kunna förenas och bilda en gemensam grund. Den diskussion som här tar vid är bred och rik på infallsvinklar, och den förs framåt med en tydlig förankring i litteratur relevant för en analys på samhällsdidaktikens arena.

Undersökningen har sitt särskilda fokus riktat mot det samhällsdidaktiska fältet, men här finns samtidigt frågor och perspektiv som också skulle kunna resas med relevans för andra ämnens didaktiska arenor.

Det här numrets fjärde artikel, slutligen, är författad av Najat Ouakrim-Soivio, Juhani Rautopuro & Raili Hildén, verksamma vid Faculty of Educational Sciences, Helsingfors universitet, och Finnish Institute for Educational Research, Jyväskylä universitet. Den fråga som står i centrum för den undersökning som här redovisas rör den målsättning för grundskolans verksamhet som innebär att erbjuda alla elever oavsett exempelvis kön eller geografisk likvärdiga förutsättningar för att påbörja gymnasiestudier. Ett sätt att förankra ett sådant erbjudande är att tydligt definiera de mål som i olika ämnen föreligger.

Två frågor står i centrum för artikelns framställning: Hur varierar resultat i samhällsvetenskap (social studies), matematik och engelska, i slutet av grundutbildningen givet vissa bakgrundsvariabler, och hur stor är variationen i resultat mellan svensk- och finskspråkiga skolor? Författarna menar sig finna stöd för att visionen om likvärdighet inte motsvaras av verkliga förhållanden. Både kön, föräldrars utbildningsnivå och undervisningsspråkets karaktär har betydelse för undervisningsresultat, vilket antas stödjas av de variationer som redovisas. Några betydande skillnader mellan svensk- och finskspråkiga skolor identifieras inte.

Undersökningen utgör ett bidrag till ett forskningsfält som har stort intresse såväl i som utanför en finsk utbildningskontext.

Författarna till de fyra artiklarna redovisar alla intressanta bidrag till att ta sig an forskningsrelevanta utmaningar, men också möjligheter, som kan identifieras i relation till SO-ämnenas didaktiska fält.

Olof Franck och Christina Osbeck

Redaktörer